

Kulturno vijeće Grada Omiša je raspravljajući u okviru svoje nadležnosti propisane odredbama Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi (NN 83/2022), u nekoliko održanih sjednica tijekom 2023. - 2024.g., razmatralo ponuđene programe rada i razvoja javnih ustanova u kulturi kojima je osnivač Grad Omiš, kao i donijelo ocjene o nekim važnijim postavkama kulturnih politika Grada Omiša.

Osnovni zaključci su slijedeći:

1. Kulturno vijeće je generalno dalo pozitivno savjetodavno mišljenje o planu i programu rada svih javnih ustanova u kulturi Grada Omiša za 2024.g.
2. Kulturna infrastruktura u Gradu Omišu je temelj djelovanja ustanova u kulturi za razvoj njihovog rada i njihove produkcije. Neosporno je da gradu treba dvorana za veća događanja te određivanje rokova za punu sanaciju kulturnog dobra tj. Ilirskog sjemeništa i pripadajućeg hospicija koje bi trebalo koristiti samo za kulturne djelatnosti te snažniji razvoj kulturnih djelatnosti kao i razvoj u djelovanju udruga u kulturi.

Kulturna infrastruktura

Kulturno vijeće detektira kao temeljni problem u razvitku svih kulturnih djelatnosti (institucionalnih ili putem udruga) pitanje PROSTORA KULTURNE INFRASTRUKTURE kao PROSTORA DJELOVANJA I RAZVOJA, jer je to najvažnije pitanje u budućem planskim razmišljanjima, kao i u narednoj kulturnoj strategiji Grada Omiša (Naprimjer, Gradsko kazalište nema prostor za odlaganje kazališne rekvizite i scenografije iako je profesionalno kazalište te ima temeljne i ozbiljne probleme u radu kazališta ili Gradska glazba koja broji 50 članova nema svoj prostor za odlaganje instrumenata ili tjedne probe jer je gost u motorističkom klubu gdje svi članovi ne mogu ni stati u redovnim probama, kamoli da imaju dodatne instrukcije tijekom tjedna jer su gosti u prostoru koji je od Grada dodijeljen motorističkom klubu ili dječji balet nema mjesto za rekvizitu, opremu, scenografiju, štange kostime itd.)

Kulturno vijeće smatra da bi se u budućoj strategiji trebali odrediti rokovi adaptacije nepokretnog kulturnog dobra Ilirskog sjemeništa, pripadajućeg hospicija i izmještanja stanara (pa barem za 10 godina) kako bi se stvari pokrenule s mrtve točke. Kulturno dobro Ilirsko sjemenište i pripadajući hospicij trebao bi biti centar kulture grada Omiša te bi isključivo služilo za kulturne djelatnosti Grada Omiša, a njima bi trebao koordinirati Centar za kulturu Omiš koji bi se onda tamo i premjestio. Kulturno vijeće smatra da bi Grad dobio jako puno u razvoju kulturnih djelatnosti i da bi u planiranju razvoja kulturnih djelatnosti zadovoljio temeljne postavke za razvoj, a to su temeljna pitanja kulturne infrastrukture, jer primjećeno je da mala mjesta u omiškom zaleđu (npr. Tugare, Gata, Kostanje) imaju bolji potencijal kulturne infrastrukture s obzirom na svoju veličinu te su u znatno boljem stanju negoli Grad Omiš.

Članak 4. Zakona predviđa brigu o arhivskoj djelatnosti, muzejskoj djelatnosti, djelatnosti zaštite, očuvanja i održivog upravljanja kulturnom baštinom, djelatnosti digitalizacije u području kulture. Slijedom toga izdvajamo nekoliko ključnih pitanja koje smatramo važnim za kulturnu strategiju Grada Omiša:

-Dokumentiranje i zaštita arhivske građe na području Grada - prvenstveno se misli na dokumente pisane bosančicom koji se čuvaju uglavnom u privatnim zbirkama, a čiju digitalizaciju je pokrenuo Gradski muzej Omiš. U samo 2 mjeseca rada na terenu digitalizirano je oko 3 000 dokumenta, čime su oni sačuvani u slučaju fizičkog propadanja. S obzirom da je na terenu evidentirana još ogromna količina takvog gradiva cijeli projekt prelazi okvire stručnog rada Gradskog muzeja Omiš, osobito kada je riječ o daljnjoj obradi građe. Predlaže se osnivanje posebnog odjela sa stručnim kadrom u Gradu ili nekoj njegovoj instituciji koji će postati centar izučavanja ovakve građe ne samo za područje Dalmacije već i šire. Utemeljenost ovakvoj ideji nalazimo u činjenici da je na omiškom području njegovana višestoljetna trojezičnost i tropismenost kroz latinicu, glagoljicu i bosančicu. Ovakvo pozicioniranje problematike ukazuje na nacionalni značaj projekta.

- Također, Kulturno vijeće smatra da se omiška povijesna građa u arhivima npr. Venecije treba istražiti, kako bi se objelodanila građa o Gradu Omišu od 1444. god. do propadanja Venecije u čijem se sastavu nalazio i Grad Omiš. Treba pronaći najbolju formu kako bi se finansijski projekt zatvorio.

-S obzirom na slojevitu kulturno-povijesnu i arheološku baštinu potrebno je razmotriti brendiranje s pozicije POVIJESNOG GRADA i odrediti kulturne disperzivne točke u prostoru Grada. U praksi bi to prepostavljalo povijesne i arheološke lokalitet (Fortica, Omiški kaštel, Brzet, Visuć, omiške fortifikacije i dr.) do kraja istražiti i dokumentirati te ih staviti u službu održivog upravljanja baštinom s konačnim ciljem brendiranja područja kao kolijevke specifičnog kulturnog identiteta od pretpovijesti do današnjice. Gradski muzej Omiš je trenutno baziran na stručnu valorizaciju i prezentaciju Crkve sv. Eufemije na Brzetu. S Fortice potječe veća količina predmeta koji su konzervirani i slijedi njihova stručna obrada, kao i za materijal pronađen u najnovijim istraživanjima kaštela s kulom Peovicom. Muzej ima manjak stručnog kadra jer sve navedeno jest dugotrajan posao kustosa, a koji je neizbjegjan ako želimo imati stručno prezentiranu temu i u konačnici kvalitetan turistički proizvod. Također, artefakti koji su restaurirani nemaju se gdje izložiti zbog manjka prostora, a ni uskladištitи zbog nepostojanja prikladnog mjesta za uskladištenjem. Pojavljuje se ogroman problem prostora po ne znam koji put i predstavlja znatnu poteškoću u svim kulturnim djelatnostima što je i naglašeno u prethodnoj točci.

Stoljetna maritimna tradicija je zasebna važna kulturno-povijesna omiška tema. Kažemo zasebna zbog gusarstva koje je ovdje bilo prisutno stoljećima kao povijesna činjenica i ekonomski politika. Neizbjegljivo je po tom pitanju podržati istraživanje maritimne gradnje (brodogradnja, povijesna luka), što temeljitije istraživanje kaštela s kulom Peovicom, daljnju valorizaciju dokumenata iz Dubrovačkog arhiva (koju smo započeli objavom ugovora iz 1245.g.), pitanje rekonstrukcije sagitte (gusarskog broda kroz eksperimentalnu arheologiju i u sferi kulturnog turizma. S tom svrhom je Gradski muzej, između ostalog, pokrenuo projekt Podvodna baština Omiša. Time je započeto istraživanje Mostine i drugih podvodnih lokacija na području Grada. U ovom kontekstu povijesnog sustava obrane u geografski zadatom okruženju (strateška važnost i odnos more — rijeka - planina) može se razmotriti važna tema obrambenih sustava kroz povijest (ovdje uključiti i bunkere iz II. svj. rata čime bi oni dobili (prezentacijsku?) svrhu).

Uz prethodno navedene teme, imamo i mlinice te solane koje su stoljećima bile temelji gospodarstva kao i zapuštenu ruralnu arhitekturu u zaleđu Omiša. Sve navedeno čini

neizostavne teme u kreiranju specifičnog povijesnog identiteta kraja, koji je temelj na kojem treba graditi današnju i buduću kulturnu sliku i osobnost Grada.

-Trebalo bi po registru kulturnih dobara, npr. nepokretnih odrediti prioritete u rekonstrukciji te financijske troškove te planski planirati njihovu obnovu i sredstva.

Film

- Grad Omiš je područje s njegovanom kulturom i bogatom tradicijom. Poznat je kao grad klapskog pjevanja, znamenitih književnika, glazbenika, slikara i u novije vrijeme iznimnog kazališta.

Centar za kulturu Omiš je žarište omiške kulture. Do sada je Centar organizirao mnoga događanja. Nedavno je u sklopu Centra osnovana Filmska škola kao i kinoteka Kamenka klupa. Grad Omiš nema aktivno kino dugi niz godina i kada je Centar za kulturu osnovao Kinoteku i pokrenuo filmsku školu pokazalo se da građani Omiša imaju veliki interes za filmsku umjetnost.

Najbliže kino je udaljeno 20 km i smatramo da je nužno približiti filmsku umjetnost građanima Omiša ne samo kao sredstvo zabave nego kao i kulturnog obrazovanja.

Bitno je naglasiti da je nekoliko polaznika filmske škole iz Omiša nakon završene škole uspješno upisalo studij Filma na Umjetničkoj akademiji. Poticanjem ljubavi prema filmu i filmskog obrazovanja možemo u budućnost očekivati filmske autore koji će Omiš staviti i na kartu filma u Hrvatskoj i šire.

Prijedlog za razvijanje filmske kulture je pojačavanje doticaja građana s filmom. Otvaranje kina u budućnosti bi bilo idealno ali to iziskuje velika ulaganja. Prijedlog je da se prostor Centra za kulturu još više uredi za kino: Profesionalnim zvučnim sistemom i profesionalnim projektorom (DCP), kao i platnom i stolicama. Podizanjem tehničke kvalitete kina sigurno bi se privukao još veći broj posjetitelja u kinu. Bolji projektor i ozvučenje bi se mogao koristiti i za druga događanja u prostorijama Centra, predstave, predstavljanja.... Ponovo se pojavljuje problem cjelevite adaptacije Ilirskog sjemeništa, a to je prostor.

Također je prijedlog da se filmska škola proširi tako da se poveže sa srednjom školom i osnovnom školom (viši razredi). Da se u školski program fakultativno uvede i filmska kultura. Učenicima bi se približilo filmsko stvaralaštvo i zainteresirani bi mogli pohađati detaljnije filmske radionice koje bi se održavala u sklopu Centra za kulturu u budućem adaptiranom prostoru Ilirskog sjemeništa.

U sklopu Centra da se osnuje uz filmsku školu filmska produkcija Centar za kulturu Omiš. To bi se napravilo na način da se osigura osnovna filmska oprema (kamera, oprema za zvuk, stativ, rasvjeta, računalo). Ideja bi bila da polaznici filmske škole s tom opremom snimaju filmove u sklopu filmske škole i da im ta oprema bude dostupna nakon što završe filmsku školu. Tj. da imaju mogućnost samostalno raditi svoje filmove uz nadzor i pomoć Centra. Centar je već producirao dva filma i pokazao da može. Na taj način Omišani bi mogli njegovati svoj talent nakon završene škole i raditi filmove koji bi predstavljali Omiš i dodali iznimnu vrijednost na njegov kulturni razvoj.

Festivali i vanjski prostori za kulturni program

Vanjski prostori gdje se odigravaju kulturna događanja tijekom ljeta su: Staro groblje, Franjevački samostan, Scena kulturnog ljeta na Punti, Poljički trg, FDK koji koristi prostor starog grada na par tjedana te je zbog turističkih potreba korištenje tog lokaliteta znatno otežano. Najisplativije je u prostoru ulagati u scenu na punti jer ona nije pod pritiskom drugih djelatnosti, pri tome mislim na uređenje pioda te osvjetljenje

ulaza te uređenje otežanog pristupa ka sceni. Što se tiče starog groblja zbog skučenosti prostora i nemogućnosti parkinga za izvođače, trebalo bi razmisliti o kupovini i montiranju filmskog platna na prikladne konstrukcije kako bi se zadovoljili uvjeti o broju kulturnih događaja koje taj prostor mora imati.

Na području Grada Omiša postoje tri festivala s tradicijom djelovanja i snažnom reputacijom. FDK, Omiško kulturno ljeto te Festival komorne glazbe Ostinato koje treba poduprijeti i njegovati zbog stvorene vrijednosti i koristi koju donose gradu Omišu sa svojim specifičnim karakteristikama.